

collega verleend. Degeen, die de hulp verleent, wenscht meestal geen honorarium, en degeen, die de hulp heeft genoten, zou toch gaarne zijn erkentelijkheid toonen. Een inzender in de *Münch. med. Wochenschr.* wijst op een gelegenheid om zich van zulke verplichtingen te kwijten, zonder den welwillenden collega te plagen met gravures, waarvoor hij geen plaats heeft, of wijn, dien hij niet drinkt. Men zende hem eenvoudig een som gelds ter vrije beschikking „für Kriegszwecke”, dan kan hij het besteden aan het Roode Kruis of een der ondersteuningskassen, en hij zal daarvan meer genoeg hebben dan van eenig geschenk.

KWAKZALVERIJ, HET GEVAARLIJKST IN OORLOGSTIJD. — *The Brit. med. Journ.* doet een ernstig beroep op den gemeenschapszin van de directies der dagbladen, die nu wel hebben te kampen met schaarschte van advertenties, maar niettemin de thans dubbel gevaarlijke reclame der kwakzalvers behooren af te wijzen. De zoogenaamde getuigenissen ten gunste van geadverteerde kwakzalversmiddelen worden in dezen tijd grootendeels voorgesteld als van militairen afkomstig. Dat trekt het publiek, maar ook de soldaten, en als een soldaat, bijv. aan diarrhee lijdend, hierdoor er toe komt zichzelf te behandelen in plaats van den dokter te raadplegen, kan hij het verschijnsel misschien onderdrukken, maar inmiddels de oorsprong worden van een epidemie van typhus of dysenterie.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

HULP AAN BELGISCHE COLLEGAE.

Ontwaakt geneeskundig Nederland? Die vraag drong zich aan mij op bij het lezen van den oproep uit Meppel. Wij collegae, in het Zuiden, die sedert het uitbreken van den oorlog eerst de gewonden hebben verzorgd en thans den velen vluchtelingen bijstand verleenen, die dus meer van nabij de ellende daarvan hebben gezien en de verdere gevolgen kunnen vermoeden, wij kunnen niet anders dan de voorgestelde maatregelen onzer zusterafdeeling met blijdschap begroeten. Moge een flink bedrag worden bijeengebracht, om daarmee velen te kunnen helpen en moge menig doktersgezin een gul en gastvrij onderdak bieden aan de huisgenooten van gevluchte Belgische collegae!

Maar is dit wel genoeg? Want, wanneer de oorlog ten einde zal zijn en de gevluchte geneesheeren naar hun land kunnen terugkeeren, wat dan?

Ter verduidelijking vooraf een voorbeeld: In mijn praktijk bevindt zich een collega uit een Belgisch grensstadje, dat geheel is verwoest. Van de drie aldaar practiseerende geneesheeren zijn twee gevankelijk naar Duitschland vervoerd, terwijl hij kans heeft gezien nog tijdig de Limburgsche grens te bereiken. Zijn vrij aanzienlijk bezit, zijn zilver en instrumenten, begroef hij in den grond en toen na enkele weken aan familieleden werd toegestaan het stadje te bezoeken, bleken niet alleen zijn huis en inboedel verbrand, maar tevens zijn begraven bezittingen gestolen. Zoo zit hij thans in vriendenkring liefderijk opgenomen, niet ver van mijn standplaats, volslagen geruïneerd en zeker zou hij zijn vaderland in de loopgraven reeds vrijwillig hebben verdedigd, indien hij niet te zorgen had voor vrouw en 8 kinderen, waarvan het jongste 10 maanden en het oudste 16 jaar, zuster en dienstbode, die met hem over de grenzen zijn gevlucht.

Wanneer straks de oorlog ten einde is, vraag ik, waar zullen dan o. a. deze drie collegae hun werkkring moeten zoeken, want hun standplaats is verdwenen; geen huis staat meer overeind, geen mensch leeft er meer. En waarmee de praktijk weer begonnen, nu geen instrument hun is gebleven? Zoo zullen er meer zijn in het arme Belgenland. Misschien zal later op zijn gunstigst een schadevergoeding worden uitge-

keerd, maar hoe weinig en wanneer? Toch eischt de zorg voor gezin en praktijk in de eerste plaats het bezit van een eenvoudig, maar voldoende instrumentarium, door mij begroot op ongeveer f 200.—. Stel dat het aantal geneesheeren, dat geholpen moet worden 50 bedraagt, dan werd dit in het geheel f 10000.— of nog geen f 4.— per lid onzer Maatschappij. Hier ontplooit zich dus een taak, niet van een afdeling, maar van onze Maatschappij, van geheel „Geneeskundig Nederland”. Laat ons ter bevoegder plaatse inlichtingen inwinnen, hoeveel Belgische geneesheeren in hetzelfde geval verkeeren als de mijne, en rusten wij dan deze ongelukkigen met een instrumentarium uit, tevens in het belang van de geneeskundige behandeling van het Belgische volk.

Menigmaal heeft onze vorige hoofdredacteur in zijn congresverslagen geschreven over den steeds sterker wordenden band met de broeders uit het Vlaanderenland. Welnu, wanneer die woorden geen ijdele klanken waren, en aan welker oprechtheid wij niet willen twijfelen, laten wij dan met één forschen ruk dien band thans voor goed toehalen, die het Walenland meteen omsluit en heel geneeskundig België in één trek ons doet zijn. Geen opwelling van altruïsme zij hier de drijfveer, maar de overtuiging van een harde noodzakelijkheid leide in deze onze Maatschappij!

Ontwaak, geneeskundig Nederland!

Meersen, 24 November 1914.

H. A. MOLEMA.

HET STOFGEHALTE VAN DE LUCHT.

Het trof mij in het stuk van VAN VOORTHUYSEN en LEOPOLD, dat zij als de eenige wijze ter bepaling van het stofgehalte noemen de methode der filtratie van een bepaalde hoeveelheid lucht en het wegen der filters. Deze moeilijke en omslachtige methode hebben zij vervangen door het tellen van bacteriën, opgevangen op schaaltes van PETRI. Deze methode geeft echter een inzicht, en dan nog slechts een ruwe schatting, in het bacteriën-gehalte, doch niet van de hoeveelheid stof in de atmosfeer.

In het stuk van VAN VOORTHUYSEN en LEOPOLD wordt niet gerept van de stofgehaltebepaling door middel van het telapparaat van AITKEN. Dit gemakkelijk hanteerbare toestel veroorlooft in korten tijd het aantal stofdeeltjes van een bepaalde luchthoeveelheid te tellen. De stofsteller van AITKEN berust op het beginsel, dat de waterdamp in de lucht zich niet tot waterdruppels kan condenseeren, zonder de aanwezigheid van een stofkern, een „condensatie-kern”. Is de lucht in een kolf geheel stofvrij en wordt er stoom in geblazen, dan blijft de waterdamp opgelost en vormt geen zichtbaren stoom, geen fijne, zwevende waterdruppels. Dringen stofdeeltjes in de kolf, dan wordt elk stofdeeltje de kern van een waterdruppeltje. De stofsteller van AITKEN is gegrondvest op deze wet, en door het toelaten van een te meten hoeveelheid lucht in de stofvrije kamer van het toestel kan men het aantal waterdruppels, dat zich vormt op een quadrant, door middel van een loupe tellen.

Eerlang hoop ik de uitkomsten van verschillende metingen, door mij verricht, te publiceeren, ook van de lucht van schoollokalen. Deze methode is zonder twijfel juister dan het bacteriëntellen op schalen van PETRI. Een goede beschrijving van het toestel geven EMMERICH en TRILLICH in hun *Anleitung zur hygienischen Untersuchungen* en W. GEMÜND wijdt er een uitvoerige studie aan in de *Deutsche Zeitschr. f. öff. Gesundheitspfl.* 1908. De stofsteller is verkrijgbaar bij KELVIN en JAMES WHITE Ltd. te Glasgow.

Amsterdam, 24 November 1914.

L. HEIJERMANS.